

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ
В ПОЛІГРАФІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

УДК 655.3 (075)

Г.М.Йордан

Галицький інститут імені В'ячеслава Чорновола

**АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КНИЖКОВОГО ВИРОБНИЦТВА
В УКРАЇНІ**

Розглядається сучасний стан книжкового виробництва в Україні, наведено статистичні дані випуску книг і брошур у друкованих одиницях і їх кількість на одного жителя України.

The present situation of book publishing in Ukraine is being considered, statistical data of publication of books and a stitched booklets measured in printed units and their quantity per single citizen of Ukraine have been given.

Завдання державної політики у видавничо-поліграфічній галузі полягає у сприянні випуску достатньої кількості друкованих видань, раціональній організації книготоргівлі та забезпеченні правильного й оптимального функціонування книги як одного з сучасних засобів масової комунікації.

Аналіз статистичних даних показує, що у 1900 році у світі було випущено 158888 назв книг і брошур, у 2001 році – 1,3–1,5 млн. Як видно, випуск книг і брошур за назвами за сто років збільшився майже на порядок [5].

Сьогодні в середньому на кожен мільйон жителів планети видається більше 200 назв книг, а саме: в Західній Європі ця цифра становить 600, у Росії – 470, у Швеції – 1520; у Англії – 1700, а в Україні – 260 [1].

Аналіз випуску книг і брошур в Україні свідчить, що впродовж 1991–1992 рр. на одного жителя України припадало 2,6–2,5 примірника із загальної кількості книг і брошур, у 1993–1998 рр. цей показник опускався з 1,7 до 0,9, у 1999 р. він став найнижчий за ціле десятиліття – 0,4 примірника і Україна за цим показником посіла останнє місце в Європі, хоча за показниками 80-х рр. ХХ ст. була однією з найбільш читаючих країн (на одного жителя припадало 4,5 примірники). На рис. 1. представлено динаміку випуску книг за кількістю примірників на одного мешканця України у 2000–2010 рр.

Рис. 1. Динаміка випуску книг за кількістю примірників на одного мешканця України у 2000–2010 рр.

Структурні зміни на книжковому ринку країни за останнє десятиріччя помітно вплинули на продуктивність книговидавництва. Універсальним показником динаміки книговидавництва є кількість назв виданих книжок, тому цей показник визначає розмаїття інформаційних документів, які виходять кожного року в суспільний обіг. На рис. 2. представлено динаміку випуску книг за назвами та тиражами в Україні у 2000–2010 рр. [2].

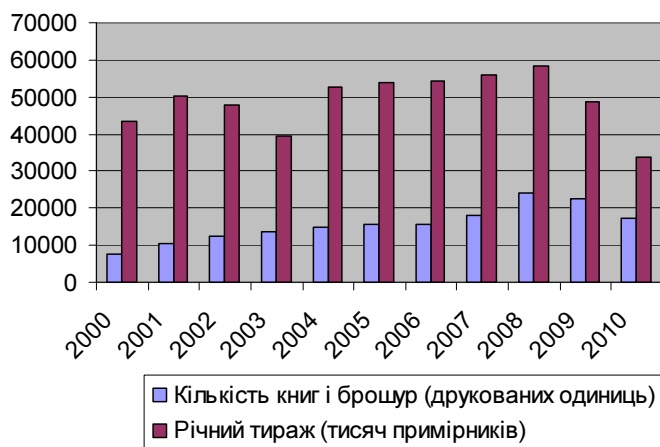

Рис. 2. Динаміка випуску книг за назвами в Україні у 2000–2010 рр.

З 2000 р. в Україні спостерігається зростання книжкового виробництва за кількістю назв і з 2004 року за тиражами. У 2000–2002 р. випущено 7749–12444 друкованих одиниць, з яких на кожного мешканця припадало 0,9–1,0, а в 2003 р. лише – 0,8, водночас, у цьому році вийшло в світ 13805 назв книг і брошур. Це більше від попередніх найвищих показників у: 1980 р. – 9061, 2001 р. – 10614, 2002 р. – 12444. Впродовж 2004–2007 рр. спостерігається зростання цих показників у: 2004 р. – 14790, 2005 р. – 15720, 2006 р. – 15867, 2007 р. – 17987, з яких на одного жителя припадало 1,1–1,21 примірника. Рекордним за останнє десятиріччя став 2008 р. – 24040 назв книг і брошур, тиражем 58158,1 тис. примірників, з них на особу – 1,26.

Однак тиражі українських книжкових видань неухильно зменшуються. Станом на 1 грудня 2010 р. в Книжкову палату України надійшло і зареєстровано 17625 назв друкованих одиниць, тиражем 33930,2 тис. примірників, а на одного мешканця припало лише – 0,74, що у порівнянні з аналогічними даними 2009 року становить: за назвами – 87,1 %, за тиражами – 78,8 % . [2]

Порівнюючи вітчизняне книговидавництво за перше півріччя 2011 р. з аналогічним періодом 2010 р., виявляється зниження випуску видань як за назвами, так і за тиражами: книг на – 163 друковані одиниці (2,1 %) і 1137,5 тис. примірників (7,5 %); брошур на – 39 друкованих одиниць (14,1 %) і 148,0 тис. примірників (9,3 %); нових видань на – 53 друковані одиниці (8,1 %) і 745,6 тис. примірників (23,3 %). [3]

Із загального тиражу в 2010 р. – 33 млн 930,2 тис. примірників – понад 11 млн становлять навчальні видання, методичні та інші посібники, а на масового читача різноманітної літератури залишається 16,5 млн примірників, що становить 0,36 книжки на одного жителя України. Отже, більше половини книжок, які за статистикою виходять нині в Україні (близько 0,74 примірника на душу), віртуальні. А це означає, що українська нація переживає книжковий голод. Для порівняння: у Росії на одного жителя припадає 5 книжок, у Польщі – 10, у Німеччині – 12 [2, 5]. Внаслідок браку вітчизняної книги цей вакуум активно заповнюється книжковою продукцією, випущеною тими ж сусідами. А це, за даними лише митних органів, – майже 55 млн. книжок, які щороку завозять в Україну для перепродажу передусім з Росії та Білорусі.

1. Буряк С. Аналіз випуску друкованої продукції в 2007 р. / С. Буряк // Вісник книжкової палати. – 2008. – № 5 (142). – С. 4–5.

2. Буряк С. Аналітичний огляд випуску книжкової продукції в 2010 р. / С. Буряк // Вісник книжкової палати. – 2010. – № 12 (173). – С. 3–9.

3. Буряк С. Аналітичний огляд випуску книжкових видань за перше півріччя 2011 р. / С. Буряк // Вісник книжкової палати. – 2011. – № 7 (180). – С. 6–8.

4. Скиба М. Книжкова справа в Україні: проблеми системного підходу / М. Скиба // Друкарство. – 2006. – № 4. – С. 11–13.

5. Шокало О. Книжковий голод у Рік української книги [Електронний ресурс] / О. Шокало. – 2007. – Режим доступу до ст. : <http://culture.unian.net>